

Kuusalu Veod OÜ
info@kuusaluveod.ee

05.11.2024 nr DM-124259-17

Vahelaane V kruusakarjääri keskkonnaloa muutmistaotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUS

Lähtudes Kuusalu Veod OÜ (registrikood 11360871) poolt esitatud Vahelaane V kruusakarjääri keskkonnaloa taotlusest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lg 2 p 2 lg 4, § 9 lg 1, § 11 lg-d 2 ja 8 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu¹“ § 1 lg 1 ja § 3 lg 4, otsustab Keskkonnaamet:

1.1. Jätta algatamata Vahelaane V kruusakarjääri keskkonnaloa taotlusele keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Kavandatava tegevuse erisused või keskkonnameetmed, millega arvestada taotletava tegevusloa taotluse menetlemisel:

1.2.1. Sademetevaesel perioodil, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5 °C ning toimub kaevandamistegevus (MaaPS § 6), on keskkonnaloa omajal kohustus kasta karjääris kaevise transportimisel kasutatavaid karjäärisiseseid teid ning mobiilset töötlemissõlme (nt purustus- ja sorteerimissõlm, sõelumiskompleks) ajal, mil toimub kivimi purustamine killustikuks, väljatud materjali sorteerimine vms tegevus, et vältida tahkete osakeste (PM) levikut välisõhus.

1.2.2. Karjääri sisesed teed ja liiva/kruusa ladestusalad tuleb paigutada selliselt, et karjääri tegevuse tulemusena eralduv tolmu jääks karjääri territooriumile ja et tegevus ei põhjustaks saastatuse taseme piirväärtuste ületamist maapinnalähedases õhukihis tootmisterritooriumi piiril ning kuivadel ilmastikutingimustel kasutada liiva/kruusa veoks koormakatteid või valida sobiv sõidukiirus, et koormast ei lenduks peeni osakesi.

1.2.3. Tolmu leviku tõkestamiseks peab vastavalt liikluseaduse § 34 lõikele 6 mäeeraldiselt väljuv sõiduki veos vastavalt oma eripärale olema paigutatud, kinnitatud ja kaetud nii, et see ei ohusta inimest ega keskkonda, ei põhjusta varalist kahju ega takista liiklust.

1.2.4. Minimeerimaks võimaliku reostuse teket, tuleb kaevandamis- ja töötlemistehnika korrasolu regulaarselt kontrollida ja masinate hooldustöid teha ainult selleks ette nähtud spetsiaalsetel hooldusplatsidel.

- 1.2.5. Võimalike rikete ning avariide tagajärjel tekkiva kütuse- või õlireostuse likvideerimiseks peab karjääris olemas olema vajalikus koguses absorbenti (näiteks turvas, saepuru või sünteetilised absorbendid), millega saab tekkinud reostuse kokku korjata.
- 1.2.6. Avarii korral tuleb reostus koheselt lokaliseerida ning teavitada Keskkonnaametit, Politsei- ja Piirivalveametit ja Päästeametit.
- 1.2.7. Võimalusel mitte teostada metsa raadamist mäeeraldise teenindusmaal.
- 1.2.8. Töö tohib Vahelaane V kruusakarjääris toimuda ainult tööpäevadel (s.o E-R kell 8.00-18.00), nädalavahetustel ja riiklikel pühadel on töö tegemine keelatud. Erakorralised tööajad tuleb kooskõlastada kohaliku omavalitsusega ning teavitada vähemalt 500 meetri raadiuses kohalikku elanikkonda kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.
- 1.2.9. Täiendava müratõkkemeetmena rajada Vahelaane V kruusakarjääris mäeeraldise teenindusmaa piirile müratõkkevallid.
- 1.2.10. Loa omaja peab tagama karjääri nõlvade ohutuse metsloomadele ja inimestele.
- 1.2.11. Kaevandamise käigus on põhjavee taseme alandamine keelatud.
- 1.2.12. Kaevandamisprojekt peab vastama Eesti Energia OÜ Põhivõrk 12.12.2007.a kirjas nr PV-PAP-10/1041 toodud nõuetele.
- 1.2.13. Pärast loa andmist lisatakse kaevandamiseks kasutatava katastriüksuse sihtotstarvete hulka mäetööstusmaa.
- 1.2.14 Kaevandamisloa omajal on kohustus kinni pidada maavara mahu aruannete esitamisel 3.,4.,5. ja 6. plokist kaevandamisel kasutusala protsentuaalsest jaotusest: ehituskruus 90% ja ehitusliiv 10%.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. Asjaolud

Kuusalu Veod OÜ (registrikood 11360871, aadress Lepa tn 2, Kuusalu alevik, Kuusalu vald, Harju maakond) esitas Keskkonnaametile 23.03.2023 Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldisel maavara kaevandamise keskkonnaloa nr HARM-099 muutmise taotluse. Menetlusse võetud taotlus on registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS (edaspidi **KOTKAS**) 23.03.2023 numbriga DM-124259-1, parandatud taotlus 11.05.2023 numbriga DM-124259-5.

Kuusalu Veod OÜ taotleb keskkonnaloa nr HARM-099 kehtivusaja pikendamist maapõueseaduse § 67 lõike 1 alusel 15 aasta võrra.

Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldis asub Harjumaal Anija vallas Rasivere külas eraomandis oleval Mardilaane katastriüksusel (katastritunnus: 14002:003:0692). Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldise pindala on 8,53 ha ning mäeeraldise teenindusmaa on 11,54 ha.

2.2. Õiguslikud alused

KeHJS § 3 lõike 1 punkti 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusluba või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt vaatab otsustaja tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse keskkonnamõju hindamise (edaspidi **KMH**) algatamise

või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja KeHJS § 6 lõikes 2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 lõike 1 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja. Maapõueseaduse (edaspidi **MaaPS**) § 48 kohaselt annab maavara kaevandamise keskkonnaloa Keskkonnaamet, seega on Keskkonnaamet otsustajaks KeHJS-e tähenduses.

KeHJS § 6 lõike 2 punkti 2, § 6 lõike 4, § 6¹ lõike 3, § 11 lõigete 2 ja 4 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 4 kohaselt peab keskkonnaloa andja andma eelhindangu selle kohta, kas pealmaakaevandamine kuni 25 hektari suurusel alal on olulise keskkonnamõjuga tegevus ning kaaluma KMH algatamise vajalikkust.

KeHJS § 11 lõike 2³ järgi otsustatakse KMH vajalikkus, lähtudes eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lg 3). Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ (edaspidi **määrus nr 31**; KeHJS § 6¹ lg 5).

Keskkonnaamet on eelhindangu andmisel kasutanud järgmisi materjale:

1. Vahelaane V kruusakarjääri keskkonnaloa taotlus (edaspidi **taotlusmaterjal**, **taotluse seletuskiri**; registreeritud KOTKAS 11.05.2023 numbriga DM-124259-5)
2. Maa-ameti kaardirakendus (<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/>)
3. Keskkonnaportaali <https://keskkonnaportaali.ee/et>
4. Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS; <https://infoleht.keskkonnainfo.ee/>)
5. Aruanne „**Vahelaane V kruusakarjääri markšeiderimõõdistus 11.11.2020 seisuga**“ Kobras OÜ, töö nr 2020-315.
6. Väike-konnakotka (*Aquila pomarina*) kaitse tegevuskava (kinnitatud Keskkonnaameti Peadirektori 26.03.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/138).

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldis asub Harjumaal Anija vallas Rasivere külas eraomandis oleval Mardilaane katastriüksusel (katastritunnus: 14002:003:0692). Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldise pindala on 8,53 ha ning mäeeraldise teenindusmaa on 11,54 ha.

Mäeeraldis hõlmab täielikult Vahelaane kruusamaardla (registrikaart nr 0761) ehituskruusa

aktiivse tarbevaru 3 plokki, ehitusliiva aktiivse tarbevaru 4 plokki, kaevandamisväärses tunnistatud ehituskruusa aktiivse reservvaru 5 plokki, kaevandamisväärses tunnistatud ehitusliiva aktiivse reservvaru 6 plokki. Planeeritav keskmine tootmismahd aastas on 28 tuh m³.

Seisuga 31.03.2023 on olemasoleva Vahelaane V kruusakarjääriga seotud varuplokkide jääkvaru järgmine:

3 plokk – ehituskruus, aktiivne tarbevaru: 223,81 tuh m³,

4 plokk – ehitusliiv, aktiivne tarbevaru: 25,16 tuh m³,

5 plokk – ehituskruus, aktiivne reservvaru: 197,28 tuh m³,

6 plokk – ehitusliiv, aktiivne reservvaru: 22,11 tuh m³.

Vahelaane V kruusakarjääris on võimalik kaevandada veetasel alandamata. Kaevandamise eesmärgil ei kõrvaldata vett ega juhita põhjavee ümber, seega veetaseme alandamist ei toimu. Väljavedu karjäärist toimub autotranspordiga. Täpne kaevandamistööde metoodika ja ajakava on kirjeldatud kaevandamise projektis (MaaPS § 75).

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Taotletav Vahelaane V kruusakarjäär kattub Anija vallavolikogu otsusega nr 180 (vastu võetud 13.08.2020) vastu võetud Anija valla üldplaneeringuga. Planeeringu alusel on antud katastriüksus tähistatud kui kruusamaardla ning asub väärtuslikul maastikul.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Vahelaane V mäeeraldis asub tugevasti liigestatud Paunküla-Voose mõhnade ja ooside levikualal, kus valdavateks pinnavormideks on mõhnad ja moreenikünkad, mille geoloogiline ehitus on muutlik. Maapinna reljeef uuringuruumi piires on vahelduv ja selle abs kõrgused muutuvad vahemikus 72 - 94 m.

Kattekihi moodustab kasvukiht ning selle lamamis olev ülipeeneteraaline orgaanikarikas liiv ja saviliivmoreen. Kattekihi paksus on 0,2 – 2,0 m, keskmine paksus on 0,7 m, sealhulgas kasvukihi paksus on 0,2 – 0,8 m, keskmine paksus on 0,3 m;

Kasuliku kihi moodustab veeristerikas kruus, kohati ka peene- kuni jämedateraaline puhas või kruusakas liiv. Kasuliku kihi uuritud paksus jääb 1,1 – 7,1 m vahemikku, keskmine paksus on 4,1 m. Mõhna keskosas võib kasuliku kihi paksus ulatuda kuni 16 meetrini. Suurema osa kasulikust kihist moodustab ehituskruusa kvaliteedinõuetele vastav materjal, ehitusliiva kvaliteedinõuetele vastav materjal asub valdavalt kruusa lamamis.

Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldise alal jääb põhjavee keskmine tase absoluutkõrguse vahemikku ~ 68 – 70 m. Põhjavee tase jääb mäeeraldise lamamist ca 3 – 8 m sügavusele.

Karjääride rajamisega ja nende töötamise jooksul looduslik mitmekesisus paratamatult vaesestub. Looduslik mitmekesisus, taimestik ja loomastik saab hakata taastuma peale karjääri korrastamist. Maavara kaevandamisel muutub maastiku olukord mäeeraldise piires täielikult.

Kaevandamisest mõjutatud maa tuleb korrastada projekti alusel (MaaPS § 81 lg 1). Korrastamisprojekt koostatakse lähtudes loa andja poolt esitatud korrastamistingimustest (MaaPS § 81 lg 2). Korrastamisega tuleb alustada tehnoloogiliselt esimesel võimalusel ning see tuleb lõpuni viia enne maavara kaevandamise keskkonnaloa kehtivuse lõppu (MaaPS § 80 lg 1). Kaevandamisega rikutud korrastatava maa kasutamise otstarve Vahelaane V kruusakarjääri kaevandamise taotluses on metsamaa.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Peamised energiatarbijad karjääri avamise järgselt on karjääris töötavad seadmed ja masinad. Karjääris kasutatakse mäemasinate puhul energiana diiselmootorit. Diiselmootorit kasutatakse kohale ajakohaste paakautodega. Kütuselaos ehitamine karjääri ei ole vajalik.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Taotletava tegevusega kaasnevad võivateks olulisemateks keskkonnamõjudeks on kaevandamise tehnoloogilise protsessi ja transpordiga kaasnev müra ja tahkete osakeste (edaspidi **tolm**) heide välisõhku ning mõju maastikule ja maakasutusele.

3.1.5.1. Müra

Välisõhus leviva müraga seonduvat reguleerib atmosfääriõhu kaitse seaduse § 55 kuni § 66. Keskkonnaloa omaja on kohustatud kinni pidama nii atmosfääriõhu kaitse seadusest, keskkonnaministri 16.12.2016 määrusest nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ (edaspidi **määrus nr 71**) kui ka sotsiaalministri 04.03.2002 määrusest nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“.

Vastavalt määrusele nr 42 tohib elamutega piirkonnas (II kategooria elamuala) olla müra piirtase päeval ajal 60 dB ja öösel 45 dB. Piirtase on näitaja, mis üldjuhul iseloomustab rahuldavaid akustilisi tingimusi ja mida kasutatakse olemasoleva olukorra hindamisel, kusjuures olemasolevatel aladel ja ehitistes ei tohi müra ületada piirtaset.

Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldise lähiala tuleb käsitleda kui II kategooria alana, kus kehtivad tööstusmüra piirväärtused: päeval ajal 60 dB ja öösel ajal 45 dB. Liiklusmüra (nt maanteeliiklus) piirväärtused II kategooria alal on vastavalt: päeval ajal 60 dB (65 dB on lubatud müratundliku hoone teepoolsel küljel) ja öösel ajal 55 dB (60 dB on lubatud müratundliku hoone teepoolsel küljel).

Müra tekitavad karjääris töötavad kaevandamismasinad (buldooser, ekskavaator, kopplaadur,

kallur, sõel jne). Transpordimasinatel on müratase normeeritud. Eestis kehtivate müra normtasemetega järgi on 150 kW ja suuremate mootoritega ning täismassiga 12 t ja raskemate veokite müratase 84 dB kuni 90 dB piirides. Samasugust müra tekitavad ka ekskavaator, kopplaadur ja buldooser. Sõela (ka purusti) müratase on mõnevõrra suurem, u. 100 dB. Müraallikast eemaldudes müratase alaneb. Avamaal alaneb müratase 100 m kaugusel müra allikast 32 dB võrra, 200 m kaugusel 38 dB ja 300 m kaugusel 42 dB võrra.

Taotletavale mäeeraldisele lähimad majapidamised jäävad ca 350 m kaugusele kirde poole Hanso kinnistule (katastritunnus 14002:003:0247) ja ca 350 m kaugusele loodesse Kõrgemäe kinnistule (katastritunnus 14002:003:0047).

Tuginedes eelnenule teeb Keskkonnaamet ettepaneku seada taotletavale keskkonnaloale järgmised leevendusmeetmed:

Võimalusel mitte teostada metsa raadamist mäeeraldise teenindusmaal.

Täiendava müratõkkemeetmena rajada Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldise teenindusmaa piirile müratõkkevallid.

Töö tohib Vahelaane V kruusakarjääris toimuda ainult tööpäevadel (s.o E-R kell 8.00-18.00), nädalavahetustel ja riiklikel pühadel on töö tegemine keelatud. Erakorralised tööajad tuleb kooskõlastada kohaliku omavalitsusega ning teavitada vähemalt 500 meetri raadiuses kohalikkude elanikkonda kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

3.1.5.2. Tolm

Vahelaane V kruusakarjääris kaevandamisel märkimisväärsed õhusaastet ei kaasne. Peamiselt paiskub tolmu välisõhku karjäärisisestelt- ja väljaveoteedelt ning kaevandatud materjali laadimisprotsessi käigus. Tolmu võib eralduda ka maavara väljamisel, kuid tavapäraselt on looduslikus olekus materjal niiske ega tolma. Tolmu levik mäetööde juures on üldjuhul lokaalne, vajadusel on võimalik kasutada leevendusmeetmeid leviku tõkestamiseks.

Tolmu koosneb erineva suurusega tahketest osakestest ning jämedamad osakesed langevad maha kiiremini ja peenemad osakesed aeglasemalt. Tolmu leviku ulatus ja hajumine sõltub peamiselt tuule suunast ja kiirusest ning õhu niiskusest. Tolmu eraldumine on suurem kuiva ilmaga, vihmase või niiske ilmaga see praktiliselt puudub. Mäeeraldiselt tolmu levikut külgnevatele aladele vähendavad alal paiknevad puistangud ning osaliselt ümbritsevad metsaalad. Maavara veol tekkida võivat tolmu on vajadusel võimalik vähendada karjäärisiseste teede niisutamisega. Mürataseme ja tolmu tekke- ja leviku vähendamiseks saab vajadusel karjäärisisestel teedel transpordivahendite liikumise kiirust piirata. Tolmu kontsentratsiooni vähendamiseks intensiivsel kaevandamise perioodil on soovituslik niisutada karjäärisiseseid teid veega, võtta kasutusele niisuti purustus- ja sorteerimissõlmes või katta veokite koormaid katetega.

Karjääris töötava ekskavaatori/frontaalladuri heitgaasid peavad vastama kehtestatud normidele. Kasutada tohib ainult tehniliselt korras olevat kaevandamistehnikat. Karjääri territooriumilt

võivad kanduda välja kallurautode heitgaasid, mis samuti ei tohi ületada lubatud määrasid. Veokite heitgaaside piirväärtused on kehtestatud valmistaja tehase poolt ja neid kontrollitakse autode tehnoülevaatusel.

Eelnenut arvesse võttes teeb Keskkonnaamet ettepaneku kanda keskkonnaloale järgmised kõrvaltingimused:

Sademetevaesel perioodil, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5 °C ning toimub kaevandamistegevus (MaaPS § 6), on keskkonnaloa omajal kohustus kasta karjääris kaevise transportimisel kasutatavaid karjäärisiseseid teid ning mobiilset töötlemissõlme (nt purustus- ja sorteerimissõlm, sõelumiskompleks) ajal, mil toimub kivimi purustamine killustikuks, väljatud materjali sorteerimine vms tegevus, et vältida tahkete osakeste (PM) levikut välisõhus.

Karjääri sisesed teed ja liiva ladestusalad tuleb paigutada selliselt, et karjääri tegevuse tulemusena eralduv tolmu jääks karjääri territooriumile ja et tegevus ei põhjustaks saastatuse taseme piirväärtuste ületamist maapinnalähedases õhukihis tootmisterritooriumi piiril ning kuivadel ilmastikutingimustel kasutada liiva veoks koormakatteid või valida sobiv sõidukiirus, et koormast ei lenduks peeni osakesi.

Tolmu leviku tõkestamiseks peab vastavalt liiklusseaduse § 34 lõikele 6 mäeeraldiselt väljuv sõiduki veos vastavalt oma eripärale olema paigutatud, kinnitatud ja kaetud nii, et see ei ohusta inimest ega keskkonda, ei põhjusta varalist kahju ega takista liiklust.

3.1.5.3. Põhja- ja pinnavesi

Maavara kaevandamine karjääris avaldab mõju pinna- ja põhjavee tasemele ning piirkonna veerežiimile eelkõige siis, kui põhjavee tasemest allpool oleva maavara kaevandamisel alandatakse (pumbatakse vett välja ja/või suunatakse kraavide abil isevoolselt suublaks olevasse veekogusse) karjääris veetaset või veetase alaneb väljatava maavara mahu arvel. See toob kaasa põhjavee taseme alanemise ja alanduslehtri välja kujunemise karjääri ümbritseval alal.

Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldisel alal jääb põhjavee keskmine tase absoluutkõrguse vahemikku ~ 68 – 70 m. Põhjavee tase jääb mäeeraldisel lamamist ca 3 – 8 m sügavusele. Kaevandamistegevus toimub põhjavee tasemest kõrgemal.

Vahelaane V kruusakarjääris kaevandamistegevusega ei pumbata ega juhita ära isevoolu teel mäeeraldiselt põhja- ega sademevett ning ei alandata veetaset, seega ei esine tegevuse käigus heiteid pinnaveekogudesse. Mäeeraldisel puudub ühendus olemasolevate kuivenduskraavidega. Sellest tulenevalt puudub taotletaval tegevusel mõju lähiümbruse veerežiimile. See tähendab, et kaevandamise käigus ei toimu veeseaduse § 187 p 9 või p 12 kohast vee erikasutust.

Võimalik mõju veekvaliteedile on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariilukordadega. Kuna kasutatav tehnika sisaldab ja kasutab töötamiseks määrdeaineid ja kütust, on võimalik, et esineb nende lekkeid. Avariilukorra tekkimise tõenäosus ei ole suurem, kui teistes rasketehnikaga seotud valdkondades nagu põllumajandus või ehitus. Kasutades tehniliselt korras seadmeid ja neid regulaarselt hooldades on lekete tõenäosus väike ja lekkesid

kiiresti avastatavad. Masinate hooldustöid ja tankimist peab tegema väljaspool karjääri, või selleks spetsiaalselt ettevalmistatud platsil. Võimalike rikete ning avariide tagajärjel tekkiva kütuse- või õlireostuse likvideerimiseks on karjääris olemas vajalikus koguses absorbenti (näiteks turvas, saepuru või sünteetilised absorbendid), millega saab tekkinud reostuse kokku korjata.

Eelnenut arvesse võttes teeb Keskkonnaamet ettepaneku kanda keskkonnaloale järgmised kõrvaltingimused:

Minimeerimaks võimaliku reostuse teket, tuleb kaevandamis- ja töötlemistehnika korrasolu regulaarselt kontrollida ja masinate hooldustöid teha ainult selleks ette nähtud spetsiaalsetel hooldusplatsidel, või väljaspool karjääri selleks ette nähtud kohtades.

Võimalike rikete ning avariide tagajärjel tekkiva kütuse- või õlireostuse likvideerimiseks peab karjääris olemas olema vajalikus koguses absorbenti (näiteks turvas, saepuru või sünteetilised absorbendid), millega saab tekkinud reostuse kokku korjata.

Avarii korral tuleb reostus koheselt lokaliseerida ning teavitada Keskkonnaametit, Politsei- ja Piirivalveametit ja Päästeametit.

3.1.5.4. Vibratsioon

Vibratsiooni tekitavad karjääris töötavad mehhanismid. Lähtuvalt töötervishoidu käsitlevast seadusandlusest on karjääris töötavale tehnikale kehtestatud vibratsiooni piirnormid juba valmistajatehases. Vahelaane V kruusakarjääris töötav tehnika peab vastama kehtestatud normidele, mistõttu kaevandamisel kasutatav tehnika ning laadimistööd ei põhjusta vibratsiooni, mis võiks oluliselt negatiivselt mõjutada karjääris töötavaid inimesi või ümbruskonda.

Kruusakarjääris vibratsiooni põhjustavaid löhkamistöid läbi ei viida ning hüdrovasarat ei kasutata, seetõttu karjäärist väljapoole levivat vibratsiooni ei kaasne.

3.1.5.5. Valgus, soojus, kiirgus, lõhn

Valguse, soojuse, kiirguse ja lõhna reostust ettevõtte tegevusest ümbruskonnale ei kaasne.

3.1.5.6. Korrastamine

Lähtudes maavara kaevandamise loas toodud kaevandamisega rikutud korrastatava maa kasutamise otstarbest, korrastatakse Vahelaane V kruusakarjäär metsamaaks. Loodusliku erosiooni vältimiseks ja nõlvade parema püsivuse saavutamiseks teostatakse mäeeraldisel tehniline (põhiliselt kaevandamise käigus) kui ka bioloogiline rekultiveerimine, kus saab kasutada mäeeraldisest eemaldatud kattekihti (ka kasvukihti). Kogu eemaldatud katend kasutatakse kaevandatud ala korrastamiseks.

Kaevandamisest mõjutatud maa tuleb korrastada projekti alusel (MaaPS § 81 lg 1).

Korrastamisprojekt koostatakse lähtudes loa andja poolt esitatud korrastamistingimustest (MaaPS § 81 lg 2). Korrastamisega tuleb alustada tehnoloogiliselt esimesel võimalusel ning see tuleb lõpuni viia enne maavara kaevandamise keskkonnalaos kehtivuse lõppu (MaaPS § 80 lg 1).

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Vastavalt MaaPS § 50 lõikele 6 tuleb taotlusele lisada kaevandamisjäätmekava (edaspidi **jäätmekava**), kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid, mida ladustatakse mäeeraldisel teenindusmaal, mis ei ole jäätmevõimaldala jäätmevõimalduse (edaspidi **JäätS**) § 35² tähenduses. JäätS §7¹ lõike 1 kohaselt loetakse kaevandamisjäätmeteks jäätmed, mis on tekkinud maavarade uuringute, maavarade kaevandamise, rikastamise ja ladustamise ning kaevandamise töö tulemusena.

Kui kaevandamise käigus tekib kaevandamisjäätmeid, mida ladustatakse mäeeraldisel teenindusmaal, mis ei ole jäätmevõimaldala JäätS § 35² tähenduses, tuleb koostada kaevandamisjäätmekava.

Vahelaane V kruusakarjääri muutmistaotlusele on lisatud Kobras AS poolt koostatud kaevandamisjäätmekava (töö nr 2018-247), mille Keskkonnaamet on kooskõlastanud 10.01.2019 korraldusega nr 1-3/19/10.

Taotluse seletuskirja kohaselt kasutatakse Vahelaane V kruusakarjääri korrastamisel ära kogu kooritud mullakiht mahuga 26 tuh m³ vastavalt kaevandatud maa korrastamise projektile. Katendis esinev ülipreeneteraalne orgaanikarikas liiv ning liivsavimoreen mahuga 34 tuh m³ kasutatakse osaliselt või täielikult maapinna kujundamiseks vastavalt kaevandatud maa korrastamise projektile või võõrandatakse vastavalt maapõuaseaduse § 99.

Jäätmevõimalduse § 22¹ kohaselt on jäätmetekke vältimine prioriteetsem meede jäätmevõimaldusarhivas. Sama seaduse § 22 kohaselt on jäätmetekke vältimine asja jäätmeteks muutumisele eelnevate meetmete rakendamine tekkivate jäätmete koguse ja jäätmete keskkonna- ning terviseohtlikkuse vähendamiseks.

Olmejäätmeid moodustub karjääri töös väga väikeses mahus. Need kogutakse konteinerisse ning antakse üle jäätmekäitlejale. Karjääris tekkivad töötlemisjäätmed (kruusa ja liiva töötlemisel tekkivad mineraaljätmed, sõelmed) on võimalik turustada või kasutada karjääri korrastamisel.

Kaevandamise ja maavara töötlemise käigus ei teki ohtlikke jäätmeid. Ohtlike jäätmete teke on seotud mäemasinate hooldus- ja remonttöödega, mida ei tohi teha karjääris, kuna ohtlike jäätmete sattumine karjääri pinnasele võib põhjustada pinnase ja vee saastumist. Masinate plaanilised- ja avariiremondid ning tehnilised ülevaatused teostatakse masinat omava ettevõtte töökojas või karjääris selleks kohandatud alal. Siis tuleb tekkivad ohtlikud jäätmed käidelda JäätS (RT I 2004, 9, 52) sätestatud nõutele.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite

suurus

Avariiolukorra võimalikkust on käsitletud eelhinnangu punktis 3.1.5. ja selle alapunktides. Võimalik heide on selle kiirel likvideerimisel lokaalne ning minimaalne.

Mäetöödel on potentsiaalseks reostusallikaks karjääri mäemasinate tehnilised avariid. Vee reostuse vältimiseks teostada pidevat tehnilise korrasoleku kontrolli karjääris kasutatava tehnika üle; hooldust ja tankimist viia läbi selleks kohandatud alal ja ettenähtud viisil. Reostusohu olukorra tekkimisel tuleb rakendada operatiivselt reostuse tõrje meetmeid ning sõltuvalt reostuse tekke asjaoludest läbi viia veeproovide analüüsid ning tuvastada reostuse määr. Karjääris peavad olema vahendid õli ja naftaproduktide lekkimisel tekkiva reostuse likvideerimiseks.

3.1.8. Tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide oht teaduslike andmete alusel

Tegevuse seisukohast asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide oht (sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide oht teaduslike andmete alusel) puudub.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond (määruse nr 31 § 3)

3.2.1. Olemasolev ja planeeritav maakasutus ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldis asub Harjumaal Anija vallas Rasivere külas eraomandis oleval Mardilaane katastriüksusel (katastritunnus: 14002:003:0692). Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldise pindala on 8,53 ha ning mäeeraldise teenindusmaa on 11,54 ha.

Taotletava mäeeraldise ja selle teenindusmaa lõunaosas paikneb kinnismälestise linnuse "Voose linnamägi" (kultuurimälestiste riikliku registris nr 17437) kaitsevööndist väike osa. Taotletava mäeeraldise ja selle teenindusmaa lõunaosa kattub nimetatud piiranguvööndiga kuni 8 m ulatuses.

Keskkonnaamet küsis 30.05.2024 kirjaga nr DM-124259-9 Muinsuskaitseametilt arvamust Vahelaane V keskkonnaloa muutmistaotlusele seoses kattuvusega Voose Linnamäega.

Muinsuskaitseamet edastas Keskkonnaametile 08.06.2024 kirjaga nr 1.1-7/1044-2 (KOTKAS 08.06.2024 numbriga DM-124259-10) kooskõlastuse keskkonnaloa muutmistaotlusele ning tõi kirjas välja, et kinnismälestise kaitsevööndis täiendavaid piiranguid pole vaja rakendada.

Rail Baltic raudtee kavandatav trassikoridor jääb olemasolevast mäeeraldisest ning selle teenindusmaast ~35,7 km kaugusele lääne suunda.

Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldise teenindusala piiridesse ei jää looduskaitse ega Natura

2000 võrgustiku alasid.

Kavandatava tegevuse keskkonnameetmed ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või leevendamiseks tuuakse välja maavara kaevandamise loa kõrvaltingimuste osas.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Vahelaane V mäeeraldis asub tugevasti liigestatud Paunküla-Voose mõhnade ja ooside levikualal, kus valdavateks pinnavormideks on mõhnad ja moreenikünkad, mille geoloogiline ehitus on muutlik. Maapinna reljeef uuringuruumi piires on vahelduv ja selle abs kõrgused muutuvad vahemikus 72 - 94 m.

Kattekihi moodustab kasvukiht ning selle lamamis olev ülipeeneteraline orgaanikarikas liiv ja saviliivmoreen. Kattekihi paksus on 0,2 – 2,0 m, keskmine paksus on 0,7 m, sealhulgas kasvukihi paksus on 0,2 – 0,8 m, keskmine paksus on 0,3 m;

Kasuliku kihi moodustab veeristerikas kruus, kohati ka peene- kuni jämedateraline puhas või kruusakas liiv. Kasuliku kihi uuritud paksus jääb 1,1 – 7,1 m vahemikku, keskmine paksus on 4,1 m. Mõhna keskosas võib kasuliku kihi paksus ulatuda kuni 16 meetrini. Suurema osa kasulikust kihist moodustab ehituskruusa kvaliteedinõuetele vastav materjal, ehitusliiva kvaliteedinõuetele vastav materjal asub valdavalt kruusa lamamis.

Liiv ja kruus looduses ei taastu, mistõttu on tegemist taastumatu loodusvaraga ning puudub looduskeskkonna vastupanuvõime. Kaevandamise käigus muutub ka loodusmaastik täielikult, kuid see on hilisemalt taastatav karjäärialala korrastamisega. Vahelaane V kruusakarjäär kavandatakse korrastada metsamaaks. Karjääris kaevandamise käigus ja korrastamisel veetaset ei alandata ja olemasolevat veerežiimi ei muudeta.

Kavandatava tegevuse keskkonnameetmed ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või leevendamiseks tuuakse välja maavara kaevandamise loa kõrvaltingimuste osas.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Karjääri tegevus ei asu tiheasustusosal ega selle läheduses. Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldise teenindusala piiridesse ei jää looduskaitse ega Natura 2000 võrgustiku alasid.

Taotletava mäeeraldise ja selle teenindusmaa lõunaosas paikneb kinnismälestise linnuse "Voose linnamägi" (kultuurimälestiste riikliku registris nr 17437) kaitsevööndist väike osa. Taotletava mäeeraldise ja selle teenindusmaa lõunaosa kattub nimetatud piiranguvööndiga kuni 8 m ulatuses.

Muinsuskaitseamet edastas Keskkonnaametile 08.06.2024 kirjaga nr 1.1-7/1044-2 (KOTKAS 08.06.2024 numbriga DM-124259-10) kooskõlastuse keskkonnaloa muutmistaotlusele ning tõi kirjas välja, et kinnismälestise kaitsevööndis täiendavaid piiranguid pole vaja rakendada.

Planeeritav tegevus sarnaneb oma olemuselt ehitustegevusega. Nagu iga ehitustegevusega võib ka maavara kaevandamisega kaasneda keskkonnahäiringuid. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi **KeÜS**) § 3 lg 1 kohaselt on keskkonnahäiring inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale. Keskkonnaloaga lubatud tegevusega kaasneda võivateks olulisemateks keskkonnamõjudeks on kaevandamise tehnoloogilise protsessi ja transpordiga kaasnev müra ja peenosakeste heide välisõhku ning mõju maastikule ja maakasutusele.

Kaevandamistegevusega kaasneda võiva peenosakeste heitme (PM) või müra häiringu mõju ei ulatu kaevandamistegevuseks kasutatavale tehnoloogiale õigusaktidega seatud tehnilistest piirangutest ja väljatava maavara looduslikust niiskusest tulenevalt eeldatavalt kaugemale kui 250 m. Kuivema ilma korral, avamaal võib toodangu transportimisel välisõhku paiskuv peenosaketse (PM) heitme kogus tugevama tuule korral kanduda ka mainitust kaugemale. Selliste olukordade vältimiseks on Keskkonnaamet seadnud kaevandamisloale kõrvaltingimused asjakohaste leevendusmeetme rakendamiseks.

Pinna- ja põhjavesi

Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldise alal jääb põhjavee keskmine tase absoluutkõrguse vahemikku ~ 68 – 70 m. Põhjavee tase jääb mäeeraldise lamamist ca 3 – 8 m sügavusele. Kaevandamistegevus toimub põhjavee tasemest kõrgemal.

Vahelaane V kruusakarjääris kaevandamistegevusega ei pumbata ega juhita ära isevoolu teel mäeeraldiselt põhja- ega sademevett ning ei alandata veetaset, seega ei esine tegevuse käigus heiteid pinnaveekogudesse. Mäeeraldisel puudub ühendus olemasolevate kuivenduskraavidega. Sellest tulenevalt puudub taotletaval tegevusel mõju lähiümbruse veerežiimile. See tähendab, et kaevandamise käigus ei toimu veeseaduse § 187 p 9 või p 12 kohast vee erikasutust.

Kaitstavate loodusobjektid, vääriselupaigad, rohevõrgustik ja Natura 2000 võrgustiku alad

Natura 2000 elupaigatüübid väljaspool linnu- või loodusalasid

Mardilaane kinnistu põhja osas paiknevad kaks Natura 2000 loodusdirektiivi elupaigatüüpi kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210), mis inventeeriti 06.08.2017 ja 20.09.2017. Nimetatud elupaigatüübid ei ole ühegi kaitseala ega linnu- või loodusala kaitse-eesmärgina nimetatud.

Kaitstavad loodusobjektid, Natura 2000 võrgustiku alad

Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldise teenindusala piiridesse ei jää looduskaitseaduse § 4 lg 1 kohaseid kaitstavaid loodusobjekte ega Natura 2000 võrgustiku alasid. Lähimad

püsielupaigad jäävad ~1,5 kuni 2 km kaugusele Mardilaane katastriüksusest: Rasivere väike-konnakotka püsielupaik (KLO3002625), Vetla väike-konnakotka püsielupaik (KLO3001715) ja Alavere väike-konnakotka püsielupaik (KLO3001418). Mardilaane katastriüksuse välispiiri lähimast punktist ~1,3 km kagu suunda jääb Kõrvemaa maastikukaitseala (KLO1000265) ja Natura 2000 Kõrvemaa linnu- ja loodusala (RAH0000120; RAH0000567).

Kõrvemaa maastikukaitseala kaitsekord on sätestatud looduskaitseadusega (edaspidi *LKS*) ja Kõrvemaa maastikukaitseala kaitse-eeskirjaga^[1] (edaspidi *kaitse-eeskiri*). Kaitseala eesmärk on:

- kaitsta piirkonnale iseloomulikke maastikuilmet, pinnavorme, kaitstavaid looduse üksikobjekte, magevee elupaiku, niidu-, soo- ja metsakooslusi, sealhulgas laane- ja salumetsi, elustiku mitmekesisust, kaitsealuseid liike ning olulisi lindude rändepeatu- ja pesituspaiku^[2];
- elupaigatüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need on liivaalade vähetoitelised järved (3110)³, vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), liigirikkad niidud lubjavesel mullal (6270*), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), rabad (7110*), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), nõrglubja-allikad (7220*), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), siirdesoo- ja rabametsad (91D0*) ja lammi-lodumetsad (91E0*);
- liike, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ nimetab II lisas ja nende elupaiku. Need liigid on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), palu-karukell (*Pulsatilla patens*), kollane kivirik (*Saxifraga hirculus*), eesti soojumikas (*Saussurea alpinaesthonica*) ja tõmmuujur (*Graphoderus bilineatus*);
- kaitsealust taimeliiki lehitut pisikäppa (*Epipogium aphyllum*) ja tema elupaika;
- liike, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) nimetab I lisas ja I lisas nimetamata rändlinnuliike ning nende elupaiku. Need on must-toonekurg (*Ciconia nigra*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), habekakk (*Strix nebulosa*), väikepistrik (*Falco columbarius*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), metsis (*Tetrao urogallus*), laululuik (*Cygnus cygnus*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), kanakull (*Accipiter gentilis*), laanerähn (*Picoides tridactylus*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), õõnetuvi (*Columba oenas*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), musträhn (*Dryocopus martius*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), rüüt (*Pluvialis apricaria*), teder (*Tetrao tetrix*), mudatilder (*Tringa glareola*), heletilder (*Tringa nebularia*), hallõgija (*Lanius excubitor*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*), piilpart (*Anas crecca*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*) ja sõtkas (*Bucephala clangula*).

Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkti 1 alapunktist 20 hõlmab kaitseala

Kõrvemaa linnuala ja punkti 2 alapunktist 158 **Kõrvemaa loodusala**, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi. Natura 2000 võrgustiku aladel tuleb tagada linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkidena loetletud liikide ja elupaikade kaitse ja säilimine ning liikide soodne seisund nii riiklikul kui rahvusvahelisel tasandil.

Kõrvemaa linnuala pindala kokku on keskkonnaregistri^[3] andmetel 22896,1 ha. Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kanakull (*Accipiter gentilis*), piilpart (*Anas crecca*), sinikaelpart (*Anas platyrhynchos*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), sõtkas (*Bucephala clangula*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), laululuik (*Cygnus cygnus*), musträhn (*Dryocopus martius*), väikepistrik (*Falco columbarius*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), hallõgija (*Lanius excubitor*), rüüt (*Pluvialis apricaria*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), teder (*Tetrao tetrix*), metsis (*Tetrao urogallus*), mudatilder (*Tringa glareola*), heletilder (*Tringa nebularia*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Kõrvemaa loodusala pindala kokku on 20653,4 ha. I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on liiva-alade vähetoitelised järved (3110), vähe- kuni kesctoitelised kalgiveelised järved (3140), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lamminiidud (6450), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), nõrglubja-allikad (*7220), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soolehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on tõmmuujur (*Graphoderus bilineatus*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), palu-karukell (*Pulsatilla patens*), eesti soojumikas (*Saussurea alpina* ssp. *esthonica*) ja kollane kivirik (*Saxifraga hirculus*).

Vääriselupaigad

Taotletaval mäeeraldisel, selle teenindusmaal ei paikne vääriselupaikasid. Lähimateks vääriselupaikadeks on VEP nr.210526 ja VEP nr.206350, mis asuvad rohkem kui 1 km kaugusel Mardilaane katastriüksusest läänes.

Rohevõrgustik

Taotletav mäeeraldis ja selle teenindusmaa ei kattu rohevõrgustikuga.

Mets, maastik ja pinnavormid

Kaevandamistegevus toob endaga kaasa maastiku pikaajalise või püsiva muutumise. Samas on näiteks majanduslikust aspektist oluline ka taastumatute maavarade jätkusuutliku kasutamise tagamine. Karjääri rajamisel ja selle töötamise jooksul looduslik mitmekesisus paratamatult vaesestub. See saab hakata taastuma pärast karjääri korrastamist. Keskkonnaloa kehtivuse ajal hakkab juba ammendunud karjääriosades toimuma ka taimede isetaastumine.

Taotletav Vahelaane V kruusakarjäär kattub Anija vallavolikogu otsusega nr 180 (vastu võetud

13.08.2020) vastu võetud Anija valla üldplaneeringuga. Planeeringu alusel on antud katastriüksus tähistatud kui kruusamaardla ning asub väärtuslikul maastikul.

Lähtudes maavara kaevandamise loas toodud kaevandamisega rikutud korrastatava maa kasutamise otstarbest, korrastatakse Vahelaane V kruusakarjäär metsamaaks. Keskkonnaamet on seisukohal, et korrastatud ala sobitub väärtusliku maastikuga.

Kumulatiivne mõju

Kumulatiivset mõju on oluline hinnata, kui kavandatavast tegevusest lähtuv mõju kombineerituna teiste tegevuste mõjudega ajas ja ruumis võib muutuda märkimisväärselt oluliseks. Teisisõnu tuleb kahe tegevuse kumulatiivset mõju hinnata, kui planeeritava tegevuse mõju keskkonnale on väheoluline, kuid kumulatiivne mõju teise tegevusega võib olla paljutähendav. Keskkonnaamet leiab, et näiteks kaevandamine ja metsa raadamine on piisavalt erineva mõjuga ja erineval ajal toimuvad tegevused selleks, et nende kahe tegevuse eraldiseisev kumulatiivse mõju hindamise läbiviimine oleks keskkonnaloa taotluse menetluse raames põhjendatud või otstarbekas.

Vahelaane III kruusakarjäär (keskkonnaluba nr HARM-146, loa omaja AS Kiviluks, luba kehtiv kuni 12.12.2032) asub taotletavast Vahelaane V kruusakarjäärist ~70 m kaugusel idas.

Vahelaane II kruusakarjäär (keskkonnaluba nr HARM-158, loa omaja AS Kiviluks, luba kehtiv kuni 13.12.2035) asub taotletavast Vahelaane V kruusakarjäärist ~300 m kaugusel idas.

Taotletavale mäeeraldisele lähimad majapidamised jäävad ca 350 m kaugusele kirde poole Hanso kinnistule (katastritunnus 14002:003:0247) ja ca 350 m kaugusele loodesse Kõrgemäe kinnistule (katastritunnus 14002:003:0047).

Keskkonnaamet on seisukohal, et rakendades keskkonnaloale seatavaid kõrvaltingimusi, ei ole kahe karjääri koostöötamisel negatiivset kumulatiivset mõju ümberkaudsele keskkonnale, ega inimestele.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

KeÜS § 23 lg 1 sätestab, et igal inimesel on õigus tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale, millega tal on oluline puutumus. KeÜS § 23 lg 2 kohaselt on oluline puutumus isikul, kes viibib tihti mõjutatud keskkonnas, kasutab sageli mõjutatud loodusvara või kellel on muul põhjusel eriline seos mõjutatud keskkonnaga.

Taotletavale mäeeraldisele lähimad majapidamised jäävad ca 350 m kaugusele kirde poole Hanso kinnistule (katastritunnus 14002:003:0247) ja ca 350 m kaugusele loodesse Kõrgemäe kinnistule (katastritunnus 14002:003:0047).

Arvestades taotletava Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldise asukohta ning elanikkonna kaugust nimetatud mäeeraldisest, on Keskkonnaamet seisukohal, et elanikkonnale on seadusest

tulenevaid norme ületav oluline negatiivne mõju välistatud. Lähtuvalt ettevaatusprintsipist seab Keskkonnaamet taotletava Vahelaane V kruusakarjääri kaevandamisloale siiski järgnevad kõrvaltingimused:

Sademetevaesel perioodil, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5 °C ning toimub kaevandamistegevus (MaaPS § 6), on keskkonnaloa omajal kohustus kasta karjääris kaevise transportimisel kasutatavaid karjäärisiseseid teid ning mobiilset töötlemissõlme (nt purustus- ja sorteerimissõlm, sõelumiskompleks) ajal, mil toimub kivimi purustamine killustikuks, väljatud materjali sorteerimine vms tegevus, et vältida tahkete osakeste (PM) levikut välisõhus.

Karjääri sisesed teed ja liiva/kruusa ladestusalad tuleb paigutada selliselt, et karjääri tegevuse tulemusena eralduv tolmu jääks karjääri territooriumile ja et tegevus ei põhjustaks saastatuse taseme piirväärtuste ületamist maapinnalähedases õhukihis tootmisterritooriumi piiril ning kuivadel ilmastikutingimustel kasutada liiva/kruusa veoks koormakatteid või valida sobiv sõidukiirus, et koormast ei lenduks peeni osakesi.

Tolmu leviku tõkestamiseks peab vastavalt liikluseaduse § 34 lõikele 6 mäeeraldiselt väljuv sõiduki veos vastavalt oma eripärale olema paigutatud, kinnitatud ja kaetud nii, et see ei ohusta inimest ega keskkonda, ei põhjusta varalist kahju ega takista liiklust.

Töö tohib Vahelaane V kruusakarjääris toimuda ainult tööpäevadel (s.o E-R kell 8.00-18.00), nädalavahetustel ja riiklikel pühadel on töö tegemine keelatud. Erakorralised tööajad tuleb kooskõlastada kohaliku omavalitsusega ning teavitada vähemalt 500 meetri raadiuses kohalikku elanikkonda kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

Täiendava müratõkkemeetmena rajada Vahelaane V kruusakarjääris mäeeraldise teenindusmaa piirile müratõkkevallid.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele

Planeeritav tegevus sarnaneb oma olemuselt ehitustegevusega. Nagu iga ehitustegevusega võib ka maavara kaevandamisega kaasneda keskkonnahäiringuid. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi KeÜS) § 3 lg 1 kohaselt on keskkonnahäiring inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale.

Alljärgnevalt on toodud kavandatava tegevuse keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

3.3.1. Mõju suurus. Mõjuala ulatus, näiteks geograafiline ala ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus. Mõju ilmnemise tõenäosus. Mõju tugevus, kestus, sagedus ja pöördumus

Keskkonnaamet käsitleb kavandatava tegevuse mõjualana Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldise teenindusmaad ning ca 300 m ümber selle, kuna nii kaugele võib teoreetiliselt ulatuda müra häiring või tahkete peenosakeste häiring. Kaevandamistegevusega kaasnevad

mõjud on seotud kaevandamisega ning avalduvad kaevandamise käigus. Perioodil, kui kaevandamist ei toimu, kavandataval tegevusel mõjusid ei ole v.a. visuaalne häiring. Pärast kaevandamistegevuse lõppemist ning ala korrastamist lõpeb ka kavandatava tegevuse mõju. Eelhinnangu järelduste kohaselt ei teki kavandatava tegevuse elluviimisel olulist negatiivset keskkonnamõju, samas ümberkaudsetele elanikele tavapärasest enam häiringuid (müra, õhusaaste) võib siiski tekkida. Sellest lähtuvalt lisas Keskkonnaamet loale täiendavaid kõrvaltingimusi müra ning tolmu leviku tõkestamiseks ning määras ka tööde tegemisele ajalise piirangu.

Pinna- ja põhjavesi

Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldise alal jääb põhjavee keskmine tase absoluutkõrguse vahemikku ~ 68 – 70 m. Põhjavee tase jääb mäeeraldise lamamist ca 3 – 8 m sügavusele. Kaevandamistegevus toimub põhjavee tasemest kõrgemal.

Vahelaane V kruusakarjääris kaevandamistegevusega ei pumbata ega juhita ära isevoolu teel mäeeraldiselt põhja- ega sademevett ning ei alandata veetaset, seega ei esine tegevuse käigus heiteid pinnaveekogudesse. Mäeeraldisel puudub ühendus olemasolevate kuivenduskraavidega. Sellest tulenevalt puudub taotletaval tegevusel mõju lähiümbruse veerežiimile. See tähendab, et kaevandamise käigus ei toimu veeseaduse § 187 p 9 või p 12 kohast vee erikasutust.

Müra ja tahked peenosakesed

Karjääris töötava ekskavaatori/frontaalladuri heitgaasid peavad vastama kehtestatud normidele. Kasutada tohib ainult tehniliselt korras olevat kaevandamistehnikat. Karjääri territooriumilt võivad kanduda välja kallurautode heitgaasid, mis samuti ei tohi ületada lubatud määrasid. Veokite heitgaaside piirväärtused on kehtestatud valmistaja tehase poolt ja neid kontrollitakse autode tehnöülevaatusel.

Taotletavale mäeeraldisele lähimad majapidamised jäävad ca 350 m kaugusele kirde poole Hanso kinnistule (katastritunnus 14002:003:0247) ja ca 350 m kaugusele loodesse Kõrgemäe kinnistule (katastritunnus 14002:003:0047).

Ülenormatiivse müra vältimiseks lisas Keskkonnaamet loale täiendavaid kõrvaltingimusi.

Tolmu leviku ulatus ja hajumine sõltub peamiselt tuule suunast ja kiirusest ning õhu niiskusest. Tolmu eraldumine on suurem kuiva ilmaga, vihmase või niiske ilmaga see praktiliselt puudub. Mäeeraldiselt tolmu levikut külgnevatele aladele vähendavad alal paiknevad puistangud ning osaliselt ümbritsevad metsaalad ja loale lisatud täiendavad kõrvaltingimused.

3.3.2. Mõju piiriülesus

Piiriülest mõju ette näha ei ole, sest riigipiir asub u 135 km kaugusel Vahelaane V kruusakarjääri mäeeraldise teenindusmaast.

3.3.3. Mõju kaitstavatele loodusobjektidele ja Natura 2000 võrgustiku alale

Kõrvemaa maastikukaitseala

Lähim kaitse-eesmärgiks olev elupaigatüüp on jõed ja ojad (3260) ehk Jägala jõgi (VEE1083500), mis asub umbes 1,5 km kaugusel Mardilaane katastriüksusest. Kaevandamise käigus pole vajadust põhjavee ärajuhtimiseks, mistõttu ei kaasne tegevusega heiteid pinnaveekogudesse. Seega eeldatavalt negatiivne mõju nimetatud elupaigatüübile puudub.

Arvestades tegevuse kaugust Kõrvemaa maastikukaitsealast, siis eeldatavalt oluline negatiivne mõju kaitseala kaitse-eesmärkidele puudub.

Kõrvemaa linnu- ja loodusala

Lähima kaitse-eesmärgiks oleva linnuliigi must-toonekure (*Ciconia nigra*) registreeritud toitumis- ja elupaik jääb enam kui 2 km kaugusele Mardilaane katastriüksusest. Arvestades, et tegevus toimub rohkem kui 1 km kaugusel linnualast ja lähim kaitse-eesmärgiks olev linnuliik jääb enam kui 2 km kaugusele mäeeraldisest ja selle teenindusmaast, siis eeldatavalt negatiivne mõju linnuala kaitse-eesmärgile puudub. Eeldatavalt ei jõua tolmu linnualani, müra võib vähesel määral sõltuvalt tuule suunast kostuda, kuid eeldatavalt oluline negatiivne mõju linnuala kaitse-eesmärgile puudub.

Lähim loodusala kaitse-eesmärgiks olev elupaigatüüp liigirikkad niidud lubjavesel mullal (*6270) asub umbes 1,5 km kaugusel, mistõttu eeldatavalt negatiivne mõju loodusala kaitse-eesmärgile puudub.

Püsielupaigad

Väike-konnakotka (*Aquila pomarina*) kaitse tegevuskava[\[4\]](#) kohaselt on 2017. aastal Eesti väike-konnakotka populatsiooni ohustavateks teguriteks keskmise mõjuga seniteadmata pesapaikade hävimine, pesitsusaegne häirimine ning toitumisalade hävimine ja kvaliteedi langus. Tegevuskava kohaselt pole välistatud, et pesitsusajal kaitsetsooni naabruses aset leidv häirimine võib põhjustada pesitsuse ebaõnnestumise, eriti selle algfaasis aprillist mai lõpuni, kui linnud on häirimise suhtes kõige tundlikumad. Arvestades püsielupaikade kaugust mäeeraldiselt ja selle teenindusmaalt, ei ole Keskkonnaameti hinnangul eeldada olulist negatiivset mõju väike-konnakotkale.

3.3.4. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Kumulatiivset mõju on oluline hinnata, kui kavandatavast tegevusest lähtuv mõju kombineerituna teiste tegevuste mõjudega ajas ja ruumis võib muutuda märkimisväärselt oluliseks. Teisisõnu tuleb kahe tegevuse kumulatiivset mõju hinnata, kui planeeritava tegevuse mõju keskkonnale on väheoluline, kuid kumulatiivne mõju teise tegevusega võib olla paljutähendav. Keskkonnaamet leiab, et näiteks kaevandamine ja metsa raadamine on piisavalt erineva mõjuga ja erineval ajal toimuvad tegevused selleks, et nende kahe tegevuse eraldiseisev

kumulatiivse mõju hindamise läbiviimine oleks keskkonnaloa taotluse menetluse raames põhjendatud või otstarbekas.

Vahelaane III kruusakarjäär (keskkonnaluba nr HARM-146, loa omaja AS Kiviluks, luba kehtiv kuni 12.12.2032) asub taotletavast Vahelaane V kruusakarjäärist ~70 m kaugusel idas.

Vahelaane II kruusakarjäär (keskkonnaluba nr HARM-158, loa omaja AS Kiviluks, luba kehtiv kuni 13.12.2035) asub taotletavast Vahelaane V kruusakarjäärist ~300 m kaugusel idas.

Taotletavale mäeeraldisele lähimad majapidamised jäävad ca 350 m kaugusele kirde poole Hanso kinnistule (katastritunnus 14002:003:0247) ja ca 350 m kaugusele loodesse Kõrgemäe kinnistule (katastritunnus 14002:003:0047).

Keskkonnaamet on seisukohal, et rakendades keskkonnaloale seatavaid kõrvaltingimusi, ei ole kahe karjääri koostöötamisel negatiivset kumulatiivset mõju ümberkaudsele keskkonnale, ega inimestele.

3.3.5. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalusi

Keskkonnaloale kantakse järgmised leevendusmeetmed/kõrvaltingimused:

1. Sademetevaesel perioodil, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5 °C ning toimub kaevandamistegevus (MaaPS § 6), on keskkonnaloa omajal kohustus kasta karjääris kaevise transportimisel kasutatavaid karjäärisiseseid teid ning mobiilset töötlemissõlme (nt purustus- ja sorteerimissõlm, sõelumiskompleks) ajal, mil toimub kivimi purustamine killustikuks, väljatud materjali sorteerimine vms tegevus, et vältida tahkete osakeste (PM) levikut välisõhus.
2. Karjääri sisesed teed ja liiva/kruusa ladestusalad tuleb paigutada selliselt, et karjääri tegevuse tulemusena eralduv tolmu jääks karjääri territooriumile ja et tegevus ei põhjustaks saastatuse taseme piirväärtuste ületamist maapinnalähedases õhukihis tootmisterritooriumi piiril ning kuivadel ilmastikutingimustel kasutada liiva/kruusa veoks koormakatteid või valida sobiv sõidukiirus, et koormast ei lenduks peeni osakesi.
3. Tolmu leviku tõkestamiseks peab vastavalt liikluseaduse § 34 lõikele 6 mäeeraldiselt väljuv sõiduki veos vastavalt oma eripärale olema paigutatud, kinnitatud ja kaetud nii, et see ei ohusta inimest ega keskkonda, ei põhjusta varalist kahju ega takista liiklust.
4. Minimeerimaks võimaliku reostuse teket, tuleb kaevandamis- ja töötlemistehnika korrasolu regulaarselt kontrollida ja masinate hooldustöid teha ainult selleks ette nähtud spetsiaalsetel hooldusplatsidel.
5. Võimalike rikete ning avariide tagajärjel tekkiva kütuse- või õlireostuse likvideerimiseks peab karjääris olemas olema vajalikus koguses absorbenti (näiteks turvas, saepuru või sünteetilised absorbendid), millega saab tekkinud reostuse kokku korjata.
6. Avari korral tuleb reostus koheselt lokaliseerida ning teavitada Keskkonnaametit, Politseija Piirivalveametit ja Päästeametit.
7. Võimalusel mitte teostada metsa raadamist mäeeraldisel teenindusmaal.
8. Töö tohib Vahelaane V kruusakarjääris toimuda ainult tööpäevadel (s.o E-R kell 8.00-

18.00), nädalavahetustel ja riiklikel pühadel on töö tegemine keelatud. Erakorralised tööajad tuleb kooskõlastada kohaliku omavalitsusega ning teavitada vähemalt 500 meetri raadiuses kohalikku elanikkonda kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

9. Täiendava müratõkkemeetmena rajada Vahelaane V kruusakarjääris mäeeraldise teenindusmaa piirile müratõkkevallid.
10. Loa omaja peab tagama karjääri nõlvade ohutuse metsloomadele ja inimestele.
11. Kaevandamise käigus on põhjavee taseme alandamine keelatud.

Keskkonnaamet hindas ka keskkonnanaloa nr HARM-099 vanemale versioonile kantud kõrvaltingimusi ning täpsustas ja modifitseeris neid (vt eelnimetatud tingimusi). Muutmata kujul jäävad keskkonnanaloa uuele versioonile kehtima ka nimetatud tingimused:

12. Kaevandamisprojekt peab vastama Eesti Energia OÜ Põhivõrk 12.12.2007.a kirjas nr PV-PAP-10/1041 toodud nõuetele.

13. Pärast loa andmist lisatakse kaevandamiseks kasutatava katastriüksuse sihtotstarvete hulka mäetööstusmaa.

14 Kaevandamisloa omajal on kohustus kinni pidada maavara mahu aruannete esitamisel 3.,4.,5. ja 6. plokist kaevandamisel kasutusala protsentuaalsest jaotusest: ehituskruus 90% ja ehitusliiv 10%.

3.4. Eelhindangu järelendus

Keskkonnaameti hinnangul puudub kavandataval tegevusel oluline keskkonnamõju, kuna:

- Vahelaane V kruusakarjääri alal ei toimu kaevandamisel vee väljapumpamist, mistõttu ei kaasne eeldatavalt mõju põhjavee tasemele;
- rakendades ettevaatusabinõusid, ei ole tõenäoline kütuse- ja õlilekke tekkimine, mistõttu ei kaasne tegevusega negatiivset mõju põhjavee või pinnaveekogumite keemilisele seisundile;
- karjäärialalt puudub väljavool, mistõttu ei kaasne kavandatava tegevusega eeldatavalt mõju piirkonna pinnaveekogudele;
- kavandav tegevuskoht ja selle mõjuala ei asu Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava tegevusega ei mõjutata kaitsealasid ega Natura 2000 võrgustiku alasid ega kaitsealuseid liike;
- eelhindamise tulemusena selgus, et kaevandamine ei mõjuta olulisel määral põhjaveerežiimi, kuna allpool põhjaveetasel kaevandamist ei toimu;
- eelhindamise tulemusena selgus, et lähimate eluhooneteni ei jõua nõuetekohase kaevandamise korral ülenormatiivset müra;
- eelhindamise tulemusena selgus, et lähimate eluhooneteni ei levi eeldatavalt tahked osakesed, kui kuival perioodil niisutatakse tooret, karjäärisiseseid teid ja platse; kaevandatud maa on kvalitatiivselt taastatav korrastamisega.

KeHJS § 11 lg 81 kohaselt peab KMH algatamata jätmise otsus muuhulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 61 lg 1 punkti 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnamõju muidu ilmnedava või olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks. Määruse nr 31 § 5 lg 2 kohaselt esitatakse eelhindangus põhjendatud juhul

ettepanekud vajalikeks keskkonnameetmeteks, kui eelhinnangu järelduseks on kavandatava tegevuse KMH algatamata jätmine.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnaamet saatis 04.10.2024 kirjaga nr DM-124259-14 KeHJS § 11 lg 2² kohaselt eelhinnangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu Kuusalu Veod OÜ-le, kohaliku omavalitsuse üksusele Anija Vallavalitsusele ning muudele asjaomastele asutustele tutvumiseks ning arvamuse ja seisukoha andmiseks hiljemalt 04.11.2024.

Nimetatud kuupäevaks ei laekunud arvamusi või vastuväiteid.

[1] Vabariigi Valitsuse 17.03.2023 määrusega nr 32 „Kõrvemaa maastikukaitseala kaitse-eeskiri”

[2] kaitse-eeskiri § 1 lg 1 p 1

[3] Keskkonnaregister. Kättesaadav:

<https://register.keskkonnaportaal.ee/register/internationally-important-area/8953156> (viimati vaadatud 25.09.2024)

[4] kinnitatud Keskkonnaameti Peadirektori 26.03.2018 käskkirjaga nr 1-1/18/138

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Martin Nurme
juhataja
maapõuebüroo

Teadmiseks: AKTSIASELTS KIVILUKS, Anija Vallavalitsus, ANNELI LUKNER, Eesti Metsameister OÜ, ELMO PALU, IMBI KÜBARSEPP, KOIT KIKERPUU, Maa-amet, MAIT PALU, Merlin Möll, Muinsuskaitseamet, Osaühing LANDEKER, Raivo Palu, REIJO MALTS, Riigimetsa Majandamise Keskus, Transpordiamet, TÕNIS MALTS

Valdo Tohver 53238814

Valdo.Tohver@keskkonnaamet.ee